

УДК 35.07

**ТРАНСФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА ТА ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ
ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І
АДМІНІСТРУВАННЯ**

Дзвінчук Д. І., Лютий М. О.

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: du@nung.edu.ua*

Розвиток соціально-економічних систем (СЕС) будь-якого рівня, починаючи із загальнодержавної системи публічного управління і адміністрування, продовжуючи галузевими, регіональними, територіальними і, нарешті, локальними підсистемами – суб'єктами всіх видів активності національної економіки, вимагає наявності на всіх рівнях цієї ієрархії таких суб'єктів управління, лідери і кадрове наповнення яких повинні відповідати сформульованій в [1, с. 4] парадигмі управління «інтелектуалізованому суспільству – інтелектуалізоване управління».

Проте, серед численних досліджень провідних вітчизняних науковців щодо проблем інтелектуалізації суспільства і соціуму (Антохов А. А., Вовканич С. Й., Долішній М. І., Злупко С. М., Канигін Ю. М., та ін.), економіки і праці (Ажажа М. А., Грішнова О. А., Данилишин Б. М., Другов О. О., Колот А. М. та ін.), освіти і науки (Апшай Н. І., Базилевич В. Д., Дзвінчук Д. І., Петренко В. П., Шевченко Л. С. та ін.), управління і менеджменту (Кузьмін О. Є., Кісь С. Я., Петренко В. П., Ситник Й. С.), підприємств, виробничих систем і виробництва (Бутнік-Сіверський О. Б., Ситник Й. С., Тарнавська Н. П., Швидкий Є. А. та ін.) тощо, більшість авторів обмежувалась сферою удосконалення процесів управління організаціями і підприємствами різного масштабу та сфер діяльності [для прикладу, 2, 3, 4, 5].

При цьому, тривалий час сфера державного управління і місцевого самоврядування, за окремими винятками [для прикладу, 6, 7], залишались поза увагою і оцінками науки. Однак, протягом останніх років у фахових виданнях управлінсько-економічного спрямування появились публікації, в яких концепція інтелектуалізації почала використовуватися авторами в контексті аналізу проблем вітчизняної системи публічного управління і адміністрування [8, 9, 10, 11]. Проте, частиною авторів процес інтелектуалізації органів публічного управління і адміністрування сьогодні спрощено трактується як запровадження в діяльність останніх «інтелектуальних технологій», до числа яких віднесено «інформатизацію управління», «цифровізацію публічного врядування», «цифрову трансформацію», «електронне врядування», «електронний документообіг» і т. п. [10].

Слід зауважити, однак, що інтелектуалізацію управління та управлінських процесів аж ніяк не можна зводити виключно до умови

використання в системі публічного управління новітніх комп'ютерів і комп'ютерних технологій. Адже, проф. Кушерець В. І. ще у 2003 році підкреслював доцільність «...виділити основні (ключові) зрушення, забезпечення яких можливе лише на основі всебічної інтелектуалізації, коли опираються на наукові знання та здоровий глузд в усіх сферах суспільного організму, особливо в царині державного управління» [12, с. 18] (підкреслено нами, Д.Д.І., Л.М.О.). Тобто, «наукові знання» і «здоровий глузд» в «царині державного управління» повинні залишатися пріоритетом інтелектуалізації людей – державних службовців, оскільки сьогодні «... головна проблема інтелектуалізації країни – керуюча нами бюрократія» [13].

Зауважимо, що, якщо сьогодні новітня техніка та інформаційні технології виступають тільки як комп'ютерно-мережеві засоби інтелектуалізації – посилення ментальних можливостей розумної людини в управлінні, то в недалекому майбутньому процес інтелектуалізації вийде на новий рівень, на якому людина, як носій природного інтелекту (ПІ), зустрінеться з необхідністю взаємодії із системами штучного інтелекту (ШІ). Тому, пріоритетна інтелектуалізація людини шляхом кардинальних змін у професійному володінні лідерами і працівниками системи публічного управління і адміністрування цифровими техніками необхідна уже сьогодні, Адже, небажання управлінських кадрів «... засвоювати нові технології роботи та прийняття управлінських рішень»[14] уже «...перешкоджає побудові діалогу між владою і суспільством, гальмує залучення населення до обговорення соціально-значимих рішень»[15].

В зв'язку з цим, однією із головних проблем вітчизняної системи публічного управління і адміністрування слід вважати інтелектуалізацію її людських ресурсів як додаткової п'ятої умови переходу від економіки «неоліберального капіталізму» до економіки «прогресивного капіталізму» Дж. Стігліца, сформульованої в [16].

Список використаних джерел:

1. Петренко В. П. Управління використанням інтелектуальних ресурсів соціально-економічних систем : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня д-ра економ. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / В. П. Петренко. – Львів, 2009. – 38 с.

2. Швидкий Е. А. Інтелектуалізація управління нафтогазовими підприємствами : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" : Дата захисту 21.02.13 / Е. А. Швидкий. - Івано-Франківськ, 2012. - 194 с.

3. Кісь С. Я. Наукові основи інтелектуалізації діяльності підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" : Дата захисту 27.12.16 / С. Я. Кісь. - Івано-Франківськ, 2016. - 494 с.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економіко-управлінські аспекти трансформації та інноваційного розвитку галузевих і регіональних суспільних систем в сучасних умовах»

4. Антохов А. А. Трансформація регіонів в умовах інтелектуалізації суспільства: дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.00.05 "Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка" : Дата захисту 28.01.17 / А. А. Антохов. - Миколаїв, 2017. - 475 с.

5. Ситник Й. С. Інтелектуалізація систем менеджменту промислових підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" : Дата захисту 30.03.18 / Й. С. Ситник. - Львів, 2018. - 399 с.

6. Гайдабрус А. О. Принципи інтелектуалізації держави як інноваційного суб'єкта постіндустріального розвитку суспільства / А. О. Гайдабрус // Теорія та практика державного управління. - 2010. - Вип. 2. - С. 337-343. - URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2010_2_50

7. Войтович Р. В. Інтелектуалізація еліт як технократична умова інституційного лідерства в державному управлінні / Р. В. Войтович // Вісник НАДУ. – 2015. – Вип.1 – С. 48-53.

8. Дзвінчук Д. І. Поведінкова економіка та доцільність інтелектуалізації публічного управління і адміністрування / Д.І. Дзвінчук, В. П. Петренко // Публічне управління та публічна служба в Україні: стан проблем та перспективи розвитку [Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю (07-08 вересня 2018 р., м. Київ)] / За заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, В.Л. Федоренка. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. – С. 152-155.

9. Якобчук В. П. Управління територіальними громадами в умовах інтелектуалізації економіки / В. П. Якобчук, С. В. Тищенко, О. В. Захаріна // Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». – 2018. – №3. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1200>

10. Пасічняк І. М. Інтелектуалізація публічного управління і адміністрування як засіб мінімізації впливу когнітивних упереджень на кадрове наповнення системи управління державою / І. М. Пасічняк // Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 19 листопада 2019 р. – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. – С. 208-210.

11. Запорожець Т. В. Нормативно-правове та організаційне забезпечення інтелектуалізації управлінських процесів у діяльності органів публічної влади / Т. В. Запорожець // Вісник НАДУ. Серія «Державне управління». – 2020. – Вип. 1. – С. 110 - 114.

12. Кушерець В. І. Аналіз знання як стратегічного ресурсу трансформації суспільства (світоглядно-методологічний аспект): автореф. дис. ... д-ра філос. наук: спец. 09.00.03 "Соціальна філософія та філософія

історії": Дата захисту 29.09.03 / В. І. Кушерець. – К.:КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2003. – 28 с.

13. Корсун Л. Інтелектуалізація – це що? / Л. Корсун, Н. Корсун // [Електронний ресурс] Освіта.ua. – Режим доступу :http://osvita.ua/school/school_today/291/

14. Требик Л. Використання сучасних комп'ютерних технологій у роботі старост із громадськістю / Людмила Требик // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2018/july/issue-7/article-37831.html>

15. Шевчук І. Б. Перспективи використання соціальних мереж в практиці е-урядування / І. Б. Шевчук // Матеріали міжнар. наук.-практ. конференції «Сучасна парадигма публічного управління» (17-18 жовтня 2019 р., м. Львів). – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. – С. 448-460.

16. Dzvinchuk, D. “Progressive Capitalism” by J. Stiglitz: Rethinking the Priorities of Its Formation / Dmytro Dzvinchuk, Victor Petrenko, Mariana Orliv, Andriy Mazak, Iryna Ozminska / Journal of Business and Economic Development. – 2019. – #4(4). – С.128-133.

УДК 351.81

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ІНВАЙРОНМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Дмитренко Р.М.

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»

e-mail: rvps@ukr.net

тел. 050-456-79-77

Сьогодні роль держави в економіці виходить за межі координації виключно економічних процесів, – для забезпечення мети регулювання, передумов економічного розвитку держави необхідно враховувати і обмежуючий чи стимулюючий вплив різноманітних факторів, зокрема екологічних [1, с.402]. Держава насамперед має бути гарантом забезпечення збалансованого еколого-економічного розвитку (інвайронменталізації) економіки та задоволення таким чином інтересів майбутніх поколінь у скороченні темпів виснаження природних ресурсів [2, с.62].

Нині ж в Україні прийнято низку стратегічних документів і законів, які створюють підвалини для державного регулювання явища декаплінгу в процесі трансформаційних перетворень з «озеленення» як економіки в цілому [3], так і аграрного бізнесу, зокрема. Проте не є таємницею, що до тепер Україні бракує дієвого механізму державного регулювання, який би забезпечив супроводження трансформаційних перетворень з «озеленення» аграрного сектора економіки явищем декаплінгу, а отже, і збалансований